

Dasiravno so se deloma vsled uravnave uradniških plač, deloma vsled drugih večjih potrebščin razširjajoče se hranilnične uprave uradni troški v primeri z onimi iz 1896. l. povečali za 2196 gld. 52 $\frac{1}{2}$ kr. in so vrednostni papirji dali 1897. l. za 1384 gld. manj kurznega dobička kakor 1896. l., je ljubljanska mestna hranilnica vender v 1897. l. dosegla pri upravnem imetju čistega dobička 15.776 gld. 03 $\frac{1}{2}$ kr. Upoštevajoč še dobiček iz poslovanja splošnega rezervnega zaklada v znesku 2090 gld. 50 kr. in iz poslovanja posebnega rezervnega zaklada v znesku 673 gld. 92 kr., vidimo, da znaša končni uspeh zadnje upravne dobe 18.540 gl. 45 $\frac{1}{2}$ kr.

Upravnega dobička narejenega v 1897. l. delni znesek 14.915 gld. 73 $\frac{1}{2}$ kr., se je dodal splošnemu rezervnemu zakladu, kateri se je s tem povečal na 71.150 gl. 21 kr. t. j. 1.44% vseh ulog. Kurzni dobiček v znesku 860 gld. 30 kr. se je priklopil posebni rezervi, katera je s tem narasla na 18.162 gld. 79 kr. Vsa, hranilnici lastna imovina znaša potemtakem lepo svoto 89.313 gld. Ako se pomisli, da si je ljubljanska mestna hranilnica pridobila ta rezervni zaklad tekom osmih let, potem sme mirno zreti v bodočnost, občinstvo pa se sme zanašati na to, da se hranilnica kmalu tako razvije, da se bode njen dobiček mogel porabljeni v občekoristne namene.

Ker se je mestna hranilnica zavezala, plačevati novi rentni davek glede uložnih obrestij iz svojega, tako da dobe ulagatelji neprikrajšane 4% obresti od svojih ulog, naložila si je s tem precejšnje novo breme ter bila primorana obrestno mero pri hipotečnih in deloma tudi pri občinskih posojilih z dnem 1. januarja 1898. l. zvišati od 4 $\frac{1}{2}$ % na 4 $\frac{3}{4}$ %. Nasprotno pa je s istim dnem znižala obrestno mero pri meničnih posojilih in pri zalogah od 5 $\frac{1}{2}$ % oziroma od 6% na 5%.

Podali smo to sliko o delovanju in uspevanju mestne hranilnice ljubljanske z namenom, da vzpodbodemo vse rodoljube, naj se oklenejo tega slovenskega zavoda in naj pretrgajo vse zveze s kranjsko hranilnico.

Ta stara hranilnica zapravlja dobiček, ki ga dela in ga je naredila s slovenskim denarjem, za podporo nepotrebnih, slovenstvu skrajno sovražnih društev in za to mora biti vsacega pravega Slovenca geslo: Proč od kranjske hranilnice!

Obrtnijske raznoterosti.

Svetovna razstava v Parizu 1900. Poseben odbor je izdal navodilo, kako bi se izvel načrt etnografične razstave v državnem zboru zastopanih kraljevin in dežel na svetovni razstavi v Parizu 1900. 1. Razstava naj bi predložila etnografično posebnost narodov v avstrijski državni polovici, kakor obstoji koncem 19. stoletja. Razstaviti reči iz prejšnjih dob n. pr. iz začetka 19. stoletja ali še poprej je dovoljeno le v posebnih slučajih pri predmetih, ki imajo posebno kulturno zgodovinsko in narodno vrednost in za narodoznanstvo kak pomen; to pa le proti prejšnji izrecni zglasitvi. 2. Izključeno je razstaviti reči tičoče se demografije in fizične antropologije: 3. Razstavili se bodo vsi narodno posebnost kakega avstrijskega naroda karakterizirajoči tipični predmeti, katere omenjeni narod rabi, toda le v najboljših in relativno najdovršenejših

eksemplarih. 4. Razstavljeni predmeti morajo biti brezizjemno originalni. 5. Razstava bode obstajala za vsako deželno oziroma narodovo skupino iz dveh delov: I. iz sistematične etnografične zbirke in II. iz predložitve jednega ali večih tipično narodnostnih interijerjev. 6. Noše naj se razstavijo s figurinami, ki naj kolikor mogoče dobro posnemajo dotični narodov značaj. Posamezni deli noš se naj predložujejo s tem, da se sistematično razstavijo; tudi noše višjih stanov, kjer take obstoje, so dobrodošle n. pr. poljska dvorna obleka. 7. Vsaka deželna skupina pojasnuje svojo razstavo s tem, da predloži značaj dežele, lege vasij itd. s podobami (akvareli in v omenjeni množini s fotografijami), dalje z vzorci hiš in z vzorci drugih tipičnih stavb. 8. Vsaka deželna skupina razstavi tudi še ohranjeno domačo industrijo, toda le če je kaj tipičnega in izvirnega. 9. Namerava se izdati ilustrovan Catalogue raisonné z opazkami o razstavi vsake deželne skupine. 10. Natančneje določilo različnih vrst narodoznanskih predmetov, ki se bodo razstavili, bode komisija pozneje izdala.

Laška revščina.

Italijani v svojih krajih ne morejo vsi živeti. To je vidno iz tega, ker spomladi železnice veliko tisoč laških delavcev v vse kraje druge Evrope vozarijo. Koliko stotisoč jih v Ameriko gre, se ne ve gotovo, ali gotovo je, da izselitev Lahov v Ameriko v prvi vrsti šteje. Navadili smo se na te Lahe. Oni so pridni, z malim zadovoljni ljudje. Zidajo nam hiše, delajo nam opeko. Skoraj že bo v Avstriji zidarska obrt izumrla v domačinih. Tako skromno naš človek ob polenti ne more živeti, kakor Lah in tako marljiv le zamore iztradan človek biti, ki nikdar ni skusil boljših dni in ki ima delati za veliko družino. Veliko kruha vzamejo ti Lahi avstrijskemu delavstvu, ali pomagati ni, ker Lah dela dobro, ceno, je priden, je dober delavec. Tudi dimnikarsko delo opravljajo že v nekaterih krajih Lahi. Pripeljejo seboj male fantiče, ki jih dostikrat potem, ko so jih izrabili v tujih krajih, usodi prepuščajo. Ti ljudje se ne bi trgali za kruh zunaj svoje domovine, ako bi jim ista življenja dajala, ne bi zapustili svojih žen, otrok in krasnega italijanskega obnebja, ko bi jih glad, reva ne tirala čez meje med bolj utragljive narode. Je morebiti koristno, da se pogleda, kako se v Italiji živi. Številke statistike so v tem oziru najzvestejši nauk. Profesor Zerbooglio v Pisi piše, da je reva v Italiji velika, v nekaterih krajih grozna. Sicer je v drugih državah tudi dosti reve; v velikih mestih, kakor v Londonu, na Irskem ljudje lakote umirajo, ali na Italijanskem je to še grše. Če že ne umira toliko ljudi lakote, je temu morda rahlo, zdravo obnebje nekaj zavore, na primer v Siciliji je reva ljudi gotovo hujša, kakor bodi kje drugod. V Sardiniji, ki je kašta za žito, reva vkljub temu grozno svoje žrtve tirja. Mezda zidarskih delavcev redkokrat zadostuje v pokritje najsilnejših potreb. Čas dela za te delavce je od 6 ure zjutraj do 1 $\frac{1}{2}$ ure zvečer.

Ti delavci nimajo nič druge izgoje, pisati, brati ne znajo. Jeden boljših delavcev zasluži k večjemu 700 lir na leto t. j. kakih 315 gld. povprečno pa le 500 lir. Navadni zidarski delavci in sicer vsi jedne, družine zaslužijo skup komaj 600—800 lir (270—360 gld.) na leto.

Tako na slabem je življenje poljedelskih delavcev. Veleposestva so na Italijanskem velikanska. Kmečke ustaje na Italijanskem niso redke, glad, reva jih dela. Leon Re tega kmeta in kmečkega delavca tako popisuje: Ta kmet s svojim močnokoščenim, a slabotnim telesom, z naprej mrlečimi plečeti, nezdravo barvano, a utrjeno kožo se rodi v revi, živi in umre v revi. Njegova živila so: slabo pripravljene jedi iz divjerastočih rastlin, katerim se nekaj olja in soli doda, nekaj črnega kruha, ki je redko dobro pečen (drv ni), in sadje. O tem živijo, mož, žena in otroci. Vse pobere, kar bi utegnilo biti le količkaj prebavljivo. Poži, žabe so mu meso. Po zimi skoraj nič ne zasluži ta kmet. Po leti z ženo in otroci po tri lire (45 kr. jedna lira) na dan. Osla, ali mulo mora imeti. Ta si mora sama živila dobiti. Stanuje v votlinam podobnih prostorih s svojimi živalmi vred. Te votline so v najboljših slučajih hlevom podobne. Socijolog Napoleone Colajani pripisuje revo na Siciliji takole: Tam so veliki pašniki. Ljudje so po večjem službujoči pastirji. Živijo se od mleka in meso le jedo, če kako živinče crkne. Kruha ne poznajo, jedo kuhane rastline brez olja in soli, Pastirji zaslužijo po 75—200 lir (33—90 gld.) na leto. Kosci dobivajo tam za 16 ur dela na dan jedno liro (45 kr.)

Adolfo Rosi, žurnalist, piše o delavcih v žvepljenih jamah v Virdiliji: Hodeč kot žurnalist po svetu, videl sem v Italiji, na Francoskem, v Nemčiji, na Angleškem, v Afriki, v Ameriki najžalostnejše dogodjaje: Obešanje, stranguliranje, preke ljudske sode, masakriranje, spravljenje ob življenje v vseh oblikah, v bolnicah, pri katastrofah, ali nič ni zapustilo tako trajnega in globokega utisa, kakor žvepljene jame v Virdiliji. V njih delajo fanti komaj 12 let stari. Najprvotnejši pojmi človekoljubja se tu z nogo teptajo. 75 metrov globoko pod zemljo delajo ti ubogi ljudje. Luč gori le v visočini $1\frac{1}{2}$ m, vročina je v teh rovih po kilometer dolgih je neznosna. V njih delajo odrasli kot knapi, mladi fanti pa v samokolnicah odvažajo kamenje. Če dobljena ruda ne ugaja, ti delavci ne dobijo plačila. In zaslužek je $2\frac{1}{2}$ lire na dan. Nepopisno trpijo v teh rovih mladi fanti.

Kmečki srednji posestnik na Siciliji piše: moram plačati vsako leto 127 lir davka od premoženja, 100 lir od zemljišč, 50 lir za druge davke, 300 lir me obdelovanje zemljišč stane, skupim 550—600 lir. Na otoku Sardiniji je bilo 1893 samo zaradi neplačanih davkov 3691 eksekutivnih dražb, mej temi je bilo 993, v katerih iztirjena svota 5 lir ni presegala. Leta 1881. je bilo eksekutivnih dražb 3966, l. 1882. : 3757. l. 1883. 3385, l. 1888. : 4034, l. 1891 : 5791, l. 1892 : 5993, l. 1893 : 5732.

Da roparji v takih razmerah nastopajo, se ni čuditi. V Lombardiji, v Veneciji se človek vozi mimo krasnih posestev, ali če odstopi kje v kaki vasi, vidi neizmerno revo mej kmeti. Polenta in voda so živila za delavce; kmet nekaj črnega kruha, fižola, ječmena in riža zavživa. Lepe so kulture veleposestev, ali oni, ki te kulture na dan spravljajo, živijo tako slabo, da prenočevajo rajši v hlevih njihovih gospodarjev, kakor pa v luknjah, katere jim v stanovanja isti odločijo. Sinovi te slobodne Italije nimajo muskulature vsled slabe reje, barva lic je tužna, očesa so mrhla. In mej temi reveži, ki jih do trideset tisoč samo „pelagra“, bolezen zastrupljenje vsled vživanja plesnjive koruzne moke, vsako leto pod lopato zmeče, živi par tisoč veleposestnikov v največjem izobilju. V provinciji Carrara zasluži knap, ki mramor seka, jedno najtežejših del, ki se misliti more, na leto komaj 600 lir. Smrt tukaj strašno med odraslimi in otroci kosi.

Hči znanega učenjaka Lombroza je poizvedovala natančno po življenju manj bogatih družin v mestu Turinu. Našla je sledeče: Delavec v tem mestu zasluži z ženo in otroci nad 12 let na dan povprečno $3\frac{1}{2}$ lire, najmanj 50 centesimi, marveč 9 lir. Če je zaslužek na dan $3\frac{1}{2}$ lire, pride na osebo 0.56 lire za vse: stanovanje, hrano, kurjavo, obleko, zdravnika, zdravila, šolo, ženitvanja, krste itd. Več dni je v letu, ko taki človek nič ne zasluži, je tudi šteti. Lepo življenje mora to biti tudi v teh italijanskih mestih.

Permanetno se je izselilo iz Italije: leta 1876. 19000, l. 1880. : 38000, l. 1884. : 58000, l. 1888. 196000 ljudi in poznejša leta nekaj manj, pa vedno okoli 175 tisoč. Začasno je šlo delo izven Italije iskati v teh letih od 85 tisoč do 110 tisoč.

Delavci v tovarnah zaslužijo v Italiji od $1\frac{1}{2}$ do $2\frac{1}{2}$ lire na dan.

Te razmere razjasnijo zadosti, zakaj je v Italiji toliko ustaj revnega ljudstva in zakaj se tam od tega revnega ljudstva po večjem plačani kanoni in puške vojakov tolikokrat rabijo v sicer drugače mirnih časih. Je radikalno zdravilo to: najbolje vse reveže postreliti. Mi Slovenci smo napram tem revežem še magnati. Ali kako dolgo še? Prišla bo tudi na nas vrsta, če ne bomo začeli pametno delati.

Naznanilo in razglas.

Novo šolsko leto na podkovski šoli ljubljanski se prične 1. dne julija 1898. leta.

S poukom v podkovstvu je združen tudi nauk o ogledovanji živine in mesa. Kdor želi vzprejet biti v podkovsko šolo, mora se izkazati:

1. s spričevalom, da se je pri kakem kovači izučil za kovaškega pomočnika;
2. z domovinskim listom;
3. s spričevalom svojega župnika ali župana, da je poštenega vedenja, in